

RAPPORT 2025-09-09

Mellersta Sveriges företag i förändring

Så långt har de kommit och det krävs för att öka
takten mot hållbarhet

INNEHÅLL

RAPPORTEN I STORA DRAG	3
INLEDNING	4
STANDARDER OCH RAMVERK SOM OMNÄMNS I RAPPORTEN	6
METOD	9
DEL 1 - BEHOV OCH HINDER I FÖRETAGENS HÅLLBARHETSARBETE	10
DEL 2 - HUR LÅNGT HAR DE STORA FÖRETAGEN KOMMIT I SITT HÅLLBARHETSARBETE?	24
SAMMANFATTAT RESULTAT OCH MEDSKICK TILL POLITIKEN	30

RAPPORTEN I STORA DRAG

Näringslivets hållbarhetsarbete påverkas i hög grad av EU:s först ökade ambitioner och sedan sänkta dito, de snabba slagen i svensk klimatpolitik samt det oroliga omvärldsläget. Samtidigt blir stärkt konkurrenskraft och ökad affärsnytta den kanske viktigaste drivkraften för företagens hållbarhetsarbete när kraven från kunder, medarbetare och investerare ökar.

Näringslivets omställning är dessutom avgörande för att nå våra nationella och internationella hållbarhetsmål. Denna rapport, framtagen av Mellansvenska Handelskammaren och Handelskammaren Värmland, undersöker hur företagen i Värmland, Dalarna och Gävleborg förhåller sig till dessa utmaningar och möjligheter.

Den första delen av rapporten granskar hur ett brett urval av företag, både stora och små i de tre regionerna, ser på hållbarhet, vad som driver arbetet och vad som krävs för att öka takten i omställningen. Den andra delen av rapporten undersöker var de 25 största företagen i respektive region (totalt 50 företag) befinner sig i sitt hållbarhetsarbete genom att se vilken typ av klimatmål de har satt samt hur transparenta de är i sin rapportering.

Rapportens huvudsakliga resultat

→ En majoritet av de tillfrågade företagen ser hållbarhetsarbetet som centralt för svensk konkurrenskraft och driver utvecklingen framåt med konkreta klimatmål, genomför åtgärder och beräknar resultatet.

→ Bland de 50 största företagen rapporterar tre fjärdedelar sina klimatutsläpp enligt vedertagen standard och lika många har satt tydligt klimatmål med tidsram. 68 procent har genomfört en dubbel väsentlighetsbedömning, vilket är ett krav enligt det nya rapporteringsregelverket, CSRD. Även om regelverken nu åter ändras har företagen kommit långt i sitt hållbarhetsarbete.

→ Osäkerhet kring politiska beslut blir ett hinder. I första hand gäller detta de snabba förändringarna i politiken, vilket försvårar investeringar och omställning. Företagen upplever även låg betalningsvilja från kunder och upphandlare för hållbara lösningar, vilket hämmar utvecklingen. För att näringslivet i regionerna ska kunna ta nästa steg krävs långsiktiga spelregler, förbättrad infrastruktur och en starkare marknadsefterfrågan. Med detta på plats kan regionernas företag inte bara möta kommande krav, utan också stärka sin konkurrenskraft på en hållbar marknad.

→ Företagen i Värmland, Dalarna och Gävleborg har i stort sett samma syn på utmaningar och möjligheter. De står även på liknande nivå i sitt hållbarhetsarbete – där storlek på företaget snarare än geografisk placering avgör hur långt man kommit. Oavsett mindre nyansskillnader delar näringslivet i mellersta Sverige behovet av långsiktiga politiska spelregler, robust infrastruktur och ökad efterfrågan på hållbara produkter och tjänster.

Slutsats

Den gröna omställningen kan skapa konkurrensfördelar för de som agerar proaktivt. Företagen i mellersta Sverige har förutsättningar att utnyttja konkurrensfördelen om de får rätt stöd. Då behövs tydligt politiskt ledarskap, långsiktiga satsningar och stöd till näringslivet.

Företagen efterfrågar

- Långsiktiga, blocköverskridande och förutsägbara politiska beslut
- Utbyggd infrastruktur inom elnät, järnväg och laddning
- En samlad strategi för fossilfria drivmedel
- Tillgång till billig och stabil el
- Stärkt grön konkurrenskraft

INLEDNING

Näringslivet har en avgörande roll i omställningsarbetet. Allt fler företag inser också affärspotentialen i den gröna omställningen när kundkrav och krav från investerare ökar. Vilka utmaningar och möjligheter ett företag står inför varierar beroende på faktorer som storlek, geografisk plats och bransch. Att identifiera möjligheter och förstå vilka konkurrensfördelar hållbarhetsarbetet kan innebära är ett viktigt område där företagen behöver stöd och ökad kompetens.

Samtidigt har den politiska spelplanen varit ovanligt rörlig, där EU först har klubbat igenom en rad nya regelverk för klimat- och hållbarhet för att sedan under våren 2025 föreslå sänkta ambitioner för företagens hållbarhetsarbete. Bland annat ställdes först höga krav på företags hållbarhetsrapportering genom Corporate Sustainability Reporting Directive (CSRD) för att dessa sedan, genom Omnibus, sköts upp i två år. Exakt hur förslaget kommer bli är inte färdigförhandlat när denna rapport skrivs.

Företagen behöver förhålla sig till en alltmer osäker omvärld där spelreglerna kan ändras snabbt. Samtidigt behöver de långsiktigt ställa om sin verksamhet för att vara fortsatt relevanta i framtiden. Den här rapporten undersöker nuläge och möjligheter för företagens hållbarhetsarbete i två steg. En enkätstudie har genomförts bland medlemmarna i Handelskammaren Värmland och Mellansvenska Handelskammaren för att undersöka hur de ser på sin situation och vad de anser att de behöver för

att accelerera omställningen. Detta har kompletterats med en studie av de 50 största företagen i de tre regionerna Värmland, Gävleborg och Dalarna med fokus på företagens klimatarbete och anpassning till EU:s krav på hållbarhetsrapportering.

Rapportens syfte

Rapporten ska ge en övergripande bild av hur långt företagen i mellersta Sverige har kommit i sitt hållbarhetsarbete och hur långt de har kommit i införandet av det nya regelverket för hållbarhetsrapportering i enlighet med CSRD. I rapporten undersöks vad som driver omställningen i företagen och vad som behövs för att accelerera omställningen ytterligare. Det hållbarhetsområde som står i fokus för många företag är klimat och därför ligger viss tyngdpunkt på klimat- och energiomställning. De undersökningar som genomförts inom ramen för rapporten undersöker därför också om företagen lyfter fram ambitiösa klimatmål som en affärsfördel.

HANDELSKAMMAREN VÄRMLAND

• Värmland

MELLANSVENSKA HANDELSKAMMAREN

• Dalarna
• Gävleborg

Figur 1: Regioner som ingår i respektive Handelskammares verksamhet.

STANDARDER OCH RAMVERK SOM OMNÄMNS I RAPPORTEN

Hållbarhetsområdet styrs av ett antal standarder, ramverk och lagstiftning, vilket kan leda till att ämnet blir svårt att förstå om man inte är väl insatt. I detta avsnitt ges därför en kort beskrivning av de delar som rapporten sedan hänvisar till, med syfte att göra innehållet mer lättillgängligt.

Greenhouse Gas Protocol

Greenhouse Gas Protocol (GHG-protokollet) är en internationell beräknings- och redovisningsstandard. Det är det mest använda verktyget för att kvantifiera och hantera utsläpp av växthusgaser. I och med direktivet för hållbarhetsrapportering, CSRD, blir det obligatoriskt för de företag som berörs av lagstiftningen och som bedömer klimatförändringar som ett väsentligt hållbarhetsområde att beräkna sina utsläpp enligt standarden.

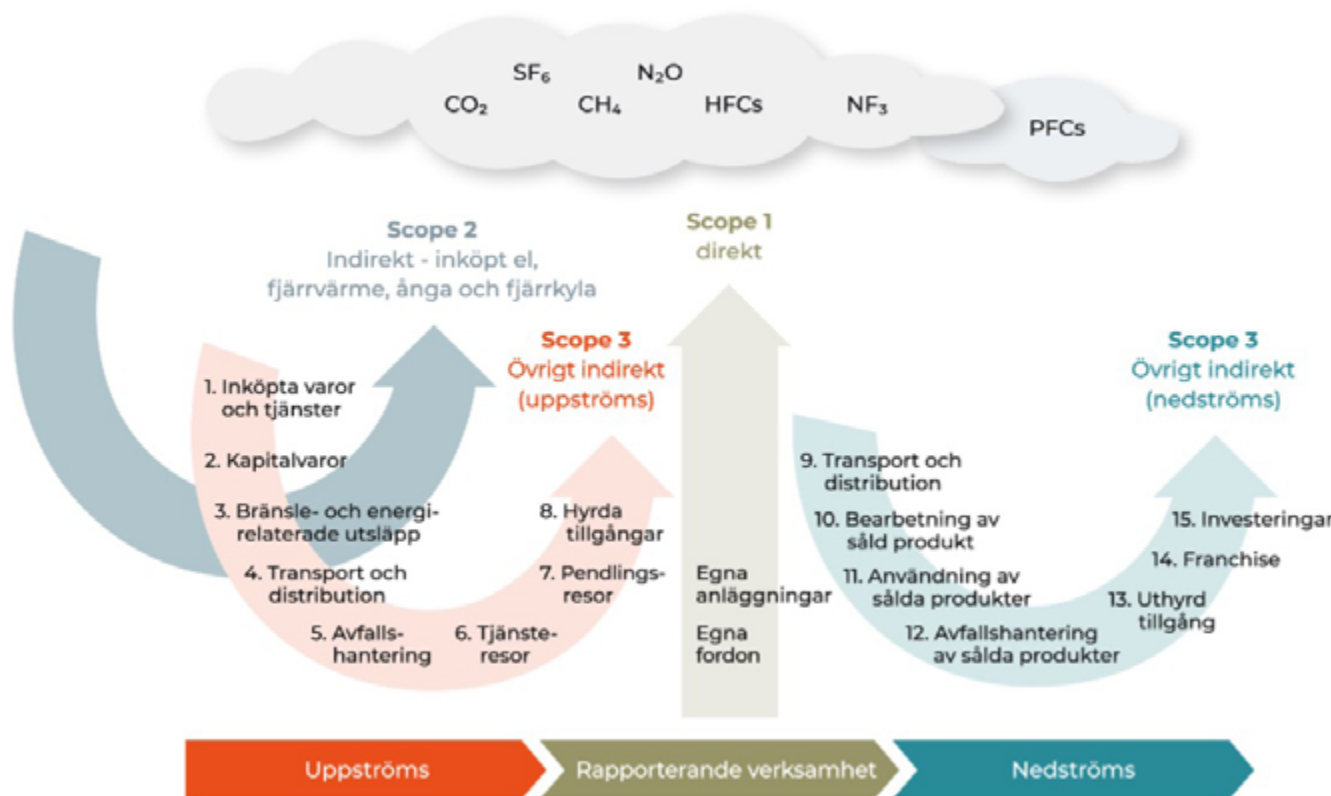
Utsläppen kategoriseras i tre delar:

Scope 1: direkta utsläpp från företaget

Scope 2: indirekta utsläpp från inköpt el och värme till företaget

Scope 3: övriga indirekta utsläpp i företagets hela värdekedja

Scope 3 inkluderar de utsläpp som uppstår som konsekvens av ett företags verksamhet i värdekedjan. Generellt står Scope 3 för de största utsläppen och utgörs av femton kategorier, se Figur 2.

Figur 2: Beskrivning av GHG-protokollet samt vad som omfattas av Scope 1, 2 och 3

Science Based Targets (SBT)

Science Based Targets initiative är ett samarbete mellan Världsnaturfonden, FN:s Global Compact, CDP (ett system för inrapportering av miljöinformation) och World Resources Institute. Genom initiativet får företag stöd att ta fram klimatmål för att minska sina utsläpp av växthusgaser. När företag antar Science Based Targets innebär detta ett frivilligt, publikt åtagande att ha klimatmål i linje med Parisavtalet.

Syftet är att hålla den globala temperaturökningen väl under 2°C, och sträva efter 1,5°C, i enlighet med målet som sattes i Parisavtalet om klimatförändringar 2015. Utvecklingen mot måluppfyllelse ska årligen följas upp och kommuniceras. Företaget behöver inventera utsläppen i hela sin värdekedja och ofta kopplas målet till investeringar där ekonomi, genomförbarhet och övriga effekter nog utreds.

Corporate Sustainability Reporting Directive (CSRD)

CSRD är EU:s direktiv om hållbarhetsrapportering som infördes från och med år 2024. Syftet är att öka rapporteringens transparens och göra den mer standardiserad, samtidigt som man ökar takten i omställningen genom att ha ett starkare fokus på företagens väsentliga hållbarhetsområden, mål och åtgärdsplaner.

Hållbarhetsrapporteringen sker enligt tolv standards (European Sustainability Reporting Standards, ESRS), där två standards (ESRS1 och ESRS2) har fokus på allmänna krav och upplysningar och är obligatoriska för alla. Övriga tio standards är ämnesspecifika och omfattar hållbarhetsområden inom miljö, socialt och affärsetik.

Under våren 2025 har EU-kommissionen valt att skjuta på lagstiftningen i två år medan lättnader i regelverket diskuteras. Exakt hur rapporteringskraven blir är inte klart när denna rapport skrivs, men ser ut att beröra betydligt färre företag jämför med det ursprungliga förslaget.

Dubbel väsentlighetsbedömning (DVB)

Syftet med en dubbel väsentlighetsbedömning (DVB) är att identifiera väsentliga hållbarhetsaspekter för att säkerställa att företagets hållbarhetsarbete fokuserar på områden där man har störst påverkan. En DVB består av två dimensioner:

- 1) Konsekventiell väsentlighet – man bedömer företagets påverkan på olika hållbarhetsområden.
- 2) Finansiell väsentlighet – man gör en bedömning av risken att olika hållbarhetsaspekter kan påverka företaget ur ett finansiellt perspektiv, samt hur stor kostnaden kan bli och sannolikheten för att detta sker.

Om företaget berörs av CSRD är det obligatoriskt att göra väsentlighetsbedömningar för samtliga hållbarhetsaspekter som lyfts i rapporteringsstandarderna. CSRD ger tydliga riktlinjer hur väsentlighetsbedömningen ska göras och vilka tröskelvärden som bör användas för att bedöma när något är väsentligt. Det är de väsentliga hållbarhetsområdena som kommer att ligga till grund för företagets hållbarhetsrapporter.

METOD

Så genomfördes enkätundersökningen

Enkätundersökningen skickades ut till samtliga medlemsföretag i Mellansvenska Handelskammaren och Handelskammaren Värmland. Syftet var att undersöka hur företagen ser på och arbetar med hållbarhetsfrågor samt vilka insatser de anser krävs för att öka omställningstakten. Frågorna är främst utformade med givna svarsalternativ med enstaka frågor med fritextsvar och ett inledande avsnitt med generell information om besvarande företag.

Totalt skickades enkäten till 1 492 medlemsföretag under slutet av februari 2025 och besvarades av 204 företag, motsvarande en svarsfrekvens på 14 procent.

Så undersöktes hållbarhetsrapporterna

Inför årets granskning har 25 av de största medlemsföretagen i respektive handelskammare – Handelskammaren Värmland och Mellansvenska Handelskammaren – identifierats, vilket resulterade i totalt 50 företag. Granskningen genomfördes under våren 2025 och baseras på årsredovisningar och hållbarhetsrapporter för verksamhetsåret 2024. I de fall där ett företag omfattas av en koncerngemensam hållbarhetsrapport och saknar en egen, har koncernens rapport använts som underlag.

Syftet med granskningen har varit att analysera hur långt företagen kommit i sitt strategiska hållbarhetsarbete. Fokus har legat på följande områden:

- Om företagen har tydligt formulerade klimatmål med kvantifierad nivå, tidsram och angivet basår.
- Om klimatmålen är kopplade till vetenskapligt förankrade ramverk, exempelvis Science Based Targets initiative (SBTi), samt om målen är godkända eller inlämnade.
- Om utsläppsredovisningen sker i enlighet med Greenhouse Gas Protocol, inklusive omfattning av Scope 1, 2 och 3.
- Om företagen genomfört en dubbel väsentlighetsbedömning enligt CSRD och om resultatet redovisas öppet.

204

antalet företag
som svarade
på enkäten

50

antalet företag
undersökningen
genomförts på

3

antalet regioner i
Sverige undersökningen
tagit plats i

BEHOV OCH HINDER I FÖRETAGENS HÅLLBARHETSARBETE

Denna del av rapporten bygger på den genomförda enkätundersökningen, se Tabell 1. Flest svar kom från tillverkning och industri (36 procent), följt av konsultverksamhet, IT/Tech och logistik.

Bland de svarande företagen i Dalarna och Gävleborg har 84 procent upp till 249 anställda, med den största gruppen i kategorin under 50 anställda (45 procent). I Värmland är andelen små företag ännu högre – 56 procent har under 50 anställda – samtidigt som andelen stora företag med över 500 anställda är nästan dubbelt så hög som i Dalarna och Gävleborg (12 procent jämfört med 7 procent).

Prioriterade hållbarhetsfrågor

Företagen fick svara på vilka som är deras tre viktigaste hållbarhetsfrågor. Högst prioritet har arbetsmiljö för den egna arbetskraften (86 procent) och klimatpåverkan (79 procent), följt av ansvarsfullt företagande (78 procent) och resurser och cirkularitet (71 procent). Frågor som rör vatten, biologisk mångfald och konsumenter får lägre prioritet bland företagen. Se Figur 3.

Resultaten är i princip identiska mellan företagen i Värmland, Dalarna och Gävleborg, vilket tyder på att prioriteringarna är gemensamma över regionsgränserna. Detta kan spegla att företagen påverkas av liknande branschstrukturer, regelverk och samhällsutmaningar.

En liknande undersökning genomfördes förra året bland medlemmar i fyra andra svenska handelskammare. I jämförelse framgår det att arbetsmiljöfrågor har seglat upp som en högre prioritet i år. En möjlig förklaring är att det nya CSRD-direktivet (Corporate Sustainability Reporting Directive) har börjat få genomslag. De skärpta kraven på att rapportera om social hållbarhet kan ha lett till att många företag under året genomfört sin första dubbla väsentlighetsbedömning, vilket sannolikt har bidragit till ett ökat fokus på arbetsmiljö och andra sociala frågor.

	Antal enkätutskick	Antal respondenter	Andel svarande
Handelskammaren Värmland	1100	120	11 %
Mellansvenska Handelskammaren	392	84	21 %
Totalt	1492	204	14 %

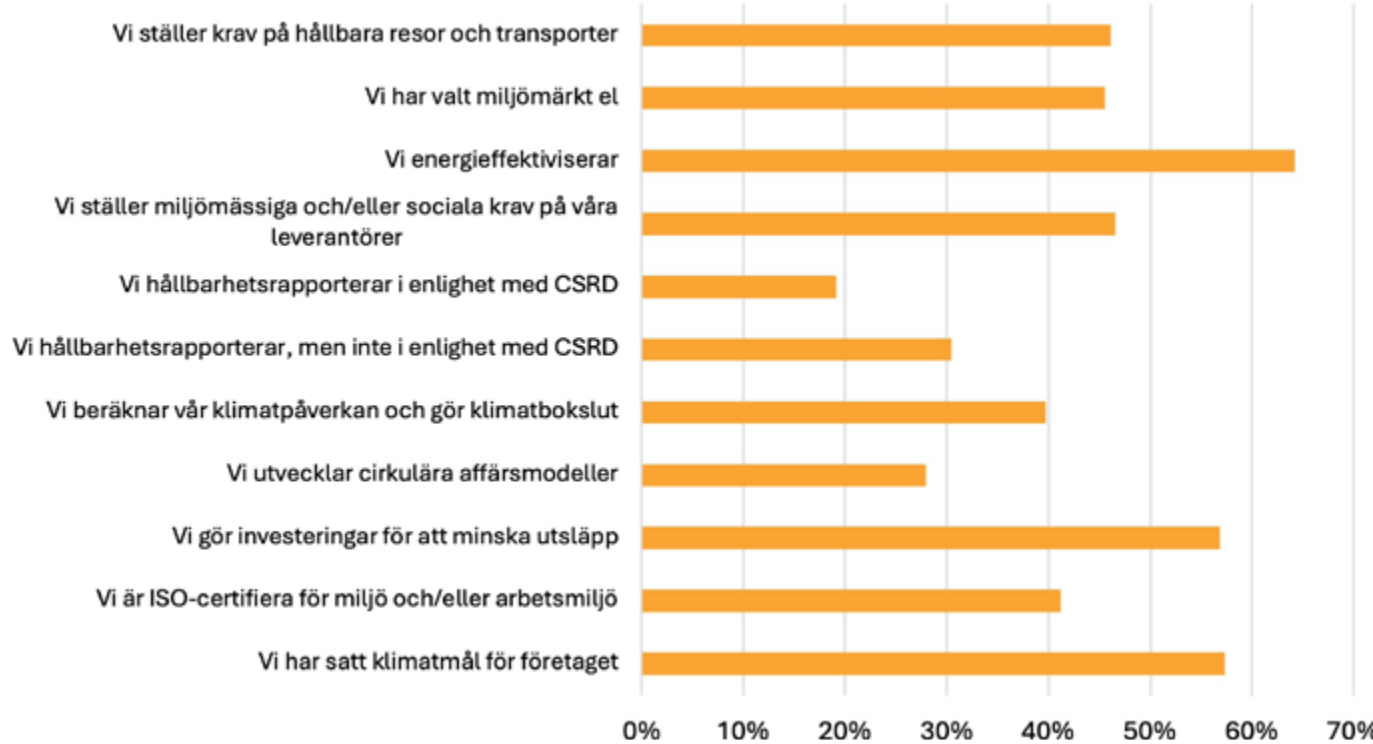
Tabell 1: Antal respondenter per handelskammare, se Figur 1 för information om vilka geografiska regioner som ingår i respektive handelskammare.

Företagens prioriterade hållbarhetsfrågor

Figur 3: Företagens prioriterade hållbarhetsfrågor enligt enkätstudien.

Hur långt har företagen kommit i sitt hållbarhetsarbete?

Figur 4: Hur långt företagen har kommit i hållbarhetsarbetet.

HUR LÅNGT FÖRETAGEN HAR KOMMIT I SITT HÅLLBARHETSARBETE

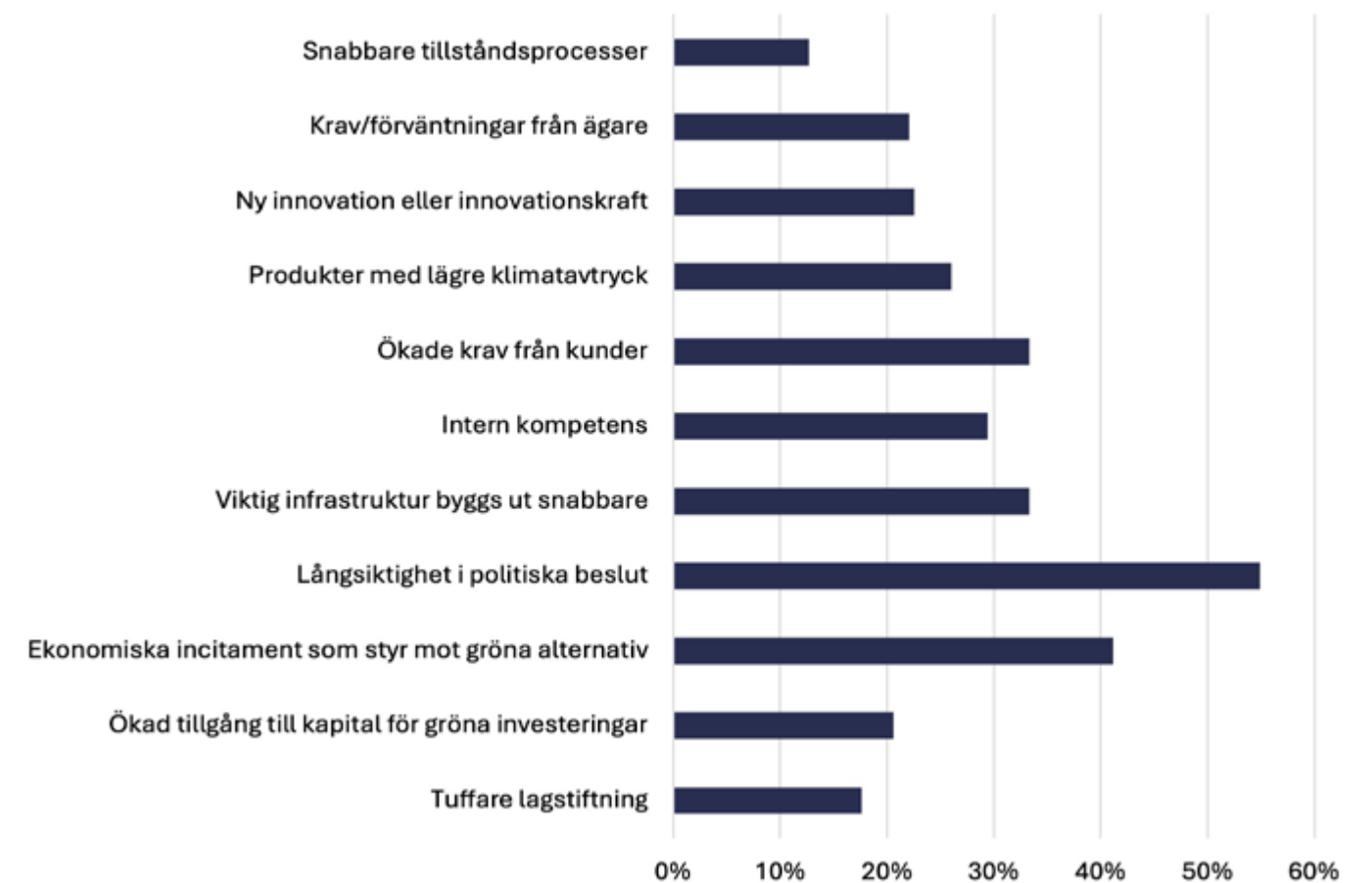
Bland de mest genomförda aktiviteterna finns energieffektivisering (64 %), utsläppsminskningar (57 %) samt klimatmål (57 %). Färre företag arbetar med klimatberäkningar (40 %) eller cirkulära affärsmodeller (28 %). Se Figur 4 för en översikt av genomförda åtgärder.

Resultaten är i stort sett likartade mellan de tre regionerna. Den enda tydligare skillnaden gäller hållbara transporter, där något fler företag i Värmland uppger att de ställer krav på hållbara resor och transporter.

En tydlig skillnad finns när företagens prioriteringar jämförs med de åtgärder de faktiskt vidtar. Cirkularitet lyfts av över 70 procent som en prioriterad fråga, men endast 28 procent arbetar aktivt med det. Det tyder på att många ser värdet i cirkulära lösningar, men fortfarande saknar verktyg eller vägledning för att omsätta detta i praktiken.

19 procent uppger att de rapporterar enligt CSRD och 30 procent använder andra eller inga ramverk. Det är viktigt att notera att enkäten genomfördes före beslutet om Omnibus – alltså beslutet att skjuta på rapporteringen i två år för att se över och förenkla regelverket – vilket innebär att vissa företag trodde att de skulle omfattas av CSRD, men i efterhand ser ut att hamna utanför lagkravet. Sammantaget kan man se att cirka hälften av företagen tar fram någon form av hållbarhetsrapport.

Företagens behov för att accelerera hållbarhetsarbetet

Figur 5: Företagens behov av åtgärder som krävs för att accelerera hållbarhetsarbetet.

Framträdande hinder för företagens hållbarhetsarbete

Figur 6: De största hindren för hållbarhetsarbetet enligt företagen i enkätundersökningen.

”Ta bort fokus från symbolpolitik och lägg resurserna på långsiktiga lösningar som gynnar svensk industri. Långsiktighet i politiska beslut är viktigt!

Citat företag i enkät – Dalarna/Gävleborg

MÖJLIGHETER OCH HINDER FÖR EN HÅLLBAR OMSTÄLLNING

Företagen ser flera drivkrafter för att öka takten i hållbarhetsarbetet. Det som främst lyfts upp är långsiktighet i politiken, fungerande infrastruktur och rätt incitament för att kunna accelerera hållbarhetsarbetet, se Figur 5. Svarsmönstret är i stort sett identiskt mellan Värmland, Dalarna och Gävleborg. Tydliga spelregler, konkurrensneutrala styrmedel och ökade krav från kunder pekas också ut som viktigt i en framgångsrik omställning.

På frågan om framträdande hinder för hållbarhetsarbetet är det bristande kundkrav och betalningsvilja för hållbara alternativ (45 procent) som främst lyfts upp, därefter kortsiktiga politiska beslut som hindrar investeringar och nödvändig infrastruktur (33 procent). Se Figur 6.

I enkätsvaren kan sju olika teman identifieras som särskilt tydliga: politisk långsiktighet, infrastruktur, transport, energiförsörjning, konkurrenskraft, kompetensförsörjning samt cirkularitet och synen på tillväxt. Detta är återkommande teman för de tre regionerna. Här följer en fördjupning i de områdena.

1

Stabilitet och långsiktighet i politiken

En av de mest genomgående insikterna från både enkätsvaren och fritextkommentarerna är att företagen

ser långsiktiga, stabila politiska spelregler och breda samhällsinvesteringar som avgörande för att kunna öka takten i sitt hållbarhetsarbete.

Både i Värmland och i Mellansvenska lyfts långsiktighet i politiken och fungerande infrastruktur fram som de två viktigaste förutsättningarna. Några fler företag i Värmland (11 procent) än i Mellansvenska (6 procent) framhåller ökade hållbarhetskrav i offentliga upphandlingar som en viktig åtgärd, se Figur 7. Både styrmedel och samhällsinvesteringar behöver bygga på kontinuitet och brett politiskt stöd. Se Figur 5, 6 och 7.

Många företag uttrycker en frustration över att klimatpolitiken alltför ofta kännetecknas av kortsiktighet och tvära svängningar – snarare än en konsekvent linje framåt. Detta skapar osäkerhet, vilket i sin tur försvårar affärsbeslut, bromsar investeringar och fördröjer omställningen. Företagen efterfrågar tydliga spelregler som ligger fast över tid, oberoende av tillfälliga opinioner eller makt-skiften.

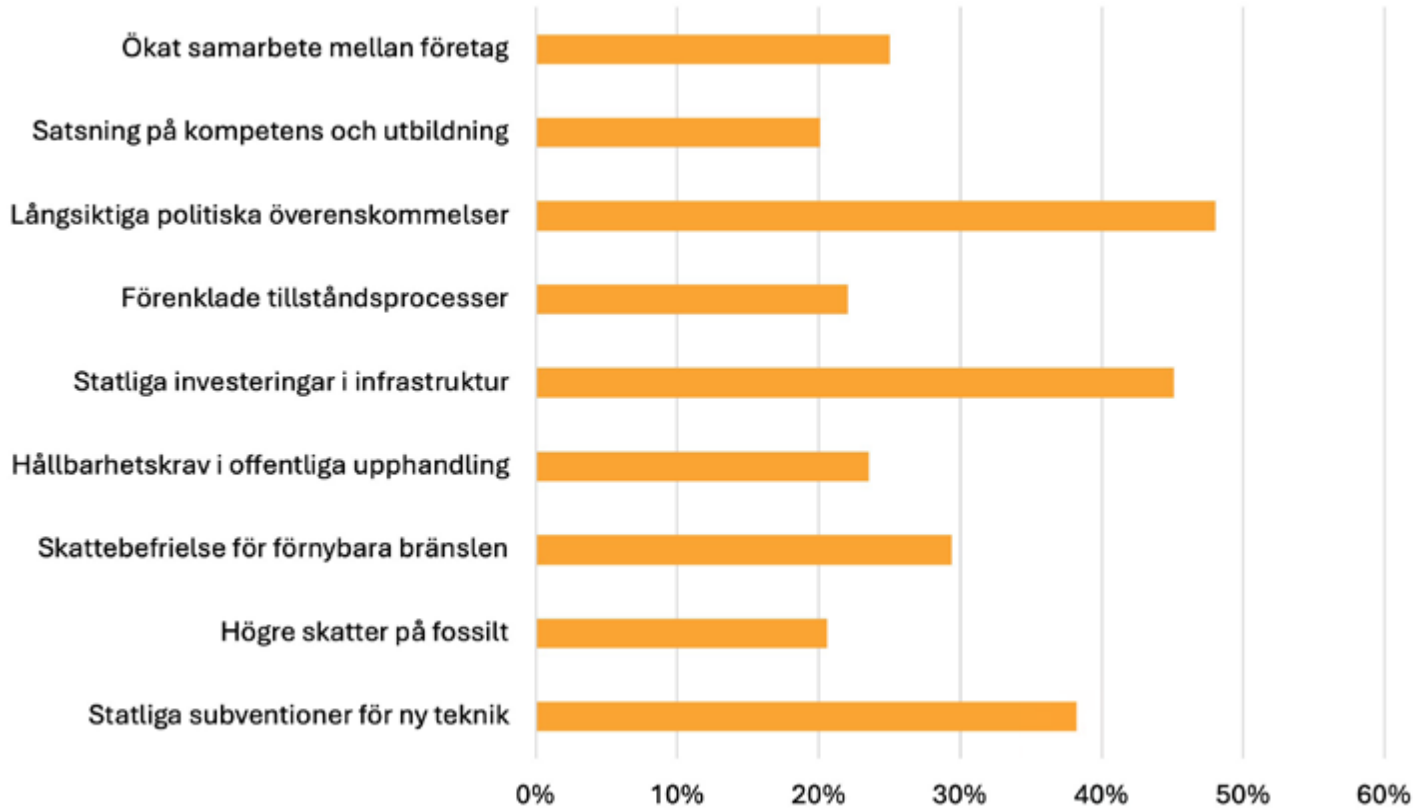
”Arbeta för att politiken underlättar och inte försvårar omställningen till hållbara, gröna lösningar samt att det skapas ekonomiska incitament för hållbara framtida satsningar.”

Citat företag i enkät – Dalarna/Gävleborg

Företagen efterfrågar blocköverskridande överenskommelser, förutsägbara incitament och harmoniserade krav – särskilt i förhållande till EU och global konkurrens.

Politiska styrmedel som efterfrågas är statliga investeringar i elnät, järnväg, vägar, laddinfrastruktur och enklare tillståndsprocesser. Se Figur 7.

Efterfrågade styrmedel för ett hållbart näringsliv

Figur 7: Företagens syn på vilka politiska styrmedel som behövs för omställningen.

2

Infrastruktur

Behovet av bättre infrastruktur anges av en majoritet av företagen som en förutsättning för omställning. Framförallt lyfts bättre tågförbindelser och utbyggd

Ett företag inom besöksnäringen i Värmland pekar på hur bristande tågförbindelser påverkar både affärer och regionens attraktivitet. En övergripande reflektion är att omställningen inte främjas av osäkerhet – utan av stabilitet, samarbete och en gemensam riktning. Företagen vill se stabila spelregler som möjliggör investeringar. Skillnaden mellan regionerna är liten, men företag i Dalarna och Gävleborg lyfter

oftare konkreta problem som vägunderhåll och kapacitet i elnätet, medan Värmland i högre grad knyter infrastrukturen till industrins långsiktiga utveckling och regionens attraktionskraft.

laddinfrastruktur för bilar upp tillsammans med snabbare utbyggnad av elnät och kortare tillståndprocesser. För Värmland, Dalarna och Gävleborg lyfts svag infrastruktur som ett hinder för att kunna delta i omställningen på lika villkor som större tillväxtregioner. Exempelvis nämns behovet av utbyggd riksväg 70, dubbelspår på järnväg, stabilare elnät och snabbare tillståndprocesser för grön teknik.

”Vi tappar stora möten till Karlstad med motiveringen att det är svårt att ta hit stora grupper kollektivt. [...] Det skapas en ’sanning’ om att det är svårt att resa till Karlstad, vilket missgynnar varumärket långsiktigt.”

Citat företag i enkät – Värmland

”Se till att infrastruktur för järnväg blir bättre, dubbelspår, mer och bättre underhåll av järnväg, och investeringar i godstrafik på järnväg.

Citat företag i enkät – Dalarna/Gävleborg

3

Transporter

Det råder enighet i de tre regionerna att fungerande transporter och fossilfri energi är avgörande för klimatomställningen. Många företag i både Värmland,

Dalarna och Gävleborg lyfter hinder såsom höga kostnader, brist på ladd- och tankinfrastruktur samt osäkerhet kring långsiktiga spelregler för drivmedel. Företagen i de tre regionerna nämner även behov av förbättrat väg- och järnvägsunderhåll som en förutsättning för omställningen.

Några företag uttrycker en oro över att Sverige och Europa saknar en samlad strategi för framtidens drivmedel. Några svar menar att eldrift länge setts som den givna vägen, men att signalerna nu är splittrade vilket skapar osäkerhet i investeringar och planering.

Det efterfrågas en mer teknikneutral och öppen diskussion om drivmedel. Företagen upplever att el dominerar debatten, medan andra lösningar som HVO100, biogas/flytande biogas inte får tillräckligt stöd eller uppmärksamhet – trots att de är fullt fungerande alternativ, särskilt inom tung trafik och finns tillgängliga för befintliga fordon nu.

4

Energiförsörjning och elnätskapacitet

Elförsörjning och kapacitet lyfts fram som centrala frågor av många företag, särskilt utifrån den ökande efterfrågan

på hållbara energilösningar och elektrifiering i industri, transport och fastigheter. Företagen uttrycker både oro för dagens begränsningar och förhoppningar om framtida konkurrensfördelar.

Flera företag understryker betydelsen av billig och stabil el som en möjlig svensk konkurrensfördel. Samtidigt finns en frustration över snedfördelade elpriser mellan elområden, som upplevs skapa orättvisa villkor mellan företag beroende på geografisk placering.

Några företag uttrycker ett behov av att investera i förnybar energi och förbättra infrastrukturen för att möta den ökande efterfrågan. Politisk enighet och samarbete mellan olika intressenter är också viktigt för att säkerställa en stabil och hållbar energiförsörjning.

Även om synen på energiförsörjning är likartad mellan Värmland, Dalarna och Gävleborg finns vissa skillnader. Företag i Värmland betonar oftare behovet av snabb utbyggnad i nära samverkan med industrin och lyfter samhällsekonomiska vinster som fler jobb och ökade skatteintäkter. Företag i Dalarna och Gävleborg fokuserar mer på diversifiering av energikällor, att korta tillståndsprocesser och hantera lokal opinion, samt ger fler exempel på hur begränsad elnätskapacitet hämmar etableringar.

” Vi behöver en tydlig linje framåt vilken väg Europa kommer gå vad gäller drivmedel och därefter skapa en infrastruktur som stödjer den [...]

Citat företag i enkät – Värmland

” Billig, stabil el där Sverige kan ha sin billiga el som en konkurrensfördel.

Citat företag i enkät – Värmland

” Långsiktigheten i drivmedelsfrågan för transporter – osäkert idag vilket kort vi ska satsa på då förutsättningarna ändras hela tiden.

Citat företag i enkät – Dalarna/Gävleborg

” Det finns idag många bra hållbara alternativ som lämpar sig bättre än el framför allt på den tunga transportsektorn. Flytande biogas är en teknik som är beprövad och fungerar, HVO100 kan du tanka i alla bilar som går på diesel idag. Jag hör ingen politiker som tar upp LBG eller HVO100 i någon debatt.

Citat företag i enkät – Dalarna/Gävleborg

” Säkra kostnadseffektiv elproduktion i Sverige. Det fungerar inte att ha den snedfördelade prisbild som det är idag med de olika elområdena.

Citat företag i enkät – Värmland

5

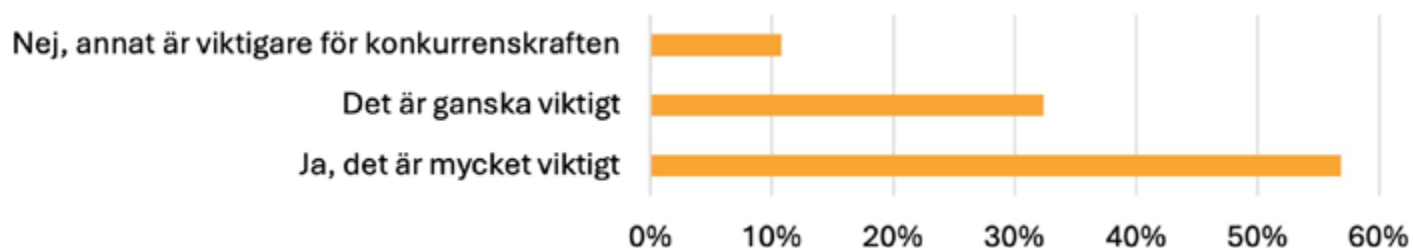
Konkurrenskraft

En absolut majoritet av företagen anser att det är mycket eller ganska viktigt för Sveriges konkurrenskraft att vi är ledande inom den gröna omställningen, se Figur 8. För att kunna vara ledande inom den gröna omställningen krävs en tydlig politisk riktning, att det finns en efterfrågan på de mer hållbara produkterna och att producenter i andra länder inte gynnas av att de har lägre miljökrav. Ett av de mest framträdande hindren för omställning är kundernas låga betalningsvilja för hållbara alternativ, vilket 45 procent av företagen anger. Detta skapar ett glapp mellan företagets ambitioner och

marknadens efterfrågan. Vikten av att ställa krav i offentlig upphandling och sedan följa upp kraven lyfts också.

Dessa citat ger exempel på ett dilemma som företag står inför: viljan att bidra till omställningen finns, men incitamenten är inte tillräckligt starka i dagens marknadssystem. För att hållbarhet ska bli en självklar del av affären behöver kunder, investerare och upphandlare tydligare efterfråga och premiera sådana lösningar. En del företag uttrycker även oro för konkurrenskraften i ett globalt perspektiv. EU:s ambitiösa klimatpolitik ses av vissa som ett konkurrensmässigt hinder om omvärlden inte går i samma takt.

Är det viktigt för vår konkurrenskraft att Sverige och svenska företag är ledande inom den gröna omställningen?

Figur 8: Andel företag som anser att omställningen är viktig för konkurrenskraften.

6

Kompetensförsörjning och utbildningsinsatser

Av företagen ser 29 procent intern kompetens som en viktig del för att lyckas med omställningen, se Figur 5.

Särskilt mindre företag uttrycker osäkerhet kring vad som krävs, hur man sätter mål, vad som ska mätas och hur EU-krav ska tolkas. Det efterlyses utbildningar, goda exempel och nätverk där man kan inspireras av andra – inte minst för att sänka trösklar och minska upplevelsen av att hållbarhetsarbete är övermäktigt.

Det finns också en önskan om att konkretisera kopplingen mellan affärsmodeller och hållbarhet och visa på att hållbarhet kan vara en väg till affärsutveckling.

Här uttrycks även en vilja att lära av varandra: företag efterfrågar nätverk, studiebesök och berättelser från andra företag som lyckats ställa om. Det ses som ett sätt att både få inspiration och skapa legitimitet i det egna arbetet.

I enkätsvaren framgår det tydligt att företagen i Värmland, Dalarna och Gävleborg delar dessa behov och ser liknande hinder – särskilt bland de mindre företagen som efterfrågar mer praktiskt stöd för att komma igång.

” Hur ska vi behålla konkurrenskraften och klara prisnivåer i konkurrens med företag som bortser från detta om det är dyrare att producera hållbart. [..]

Citat företag i enkät – Dalarna/Gävleborg

” Striktare hållbarhetskrav i offentliga och privata upphandlingar, så att fossilfria och energieffektiva transporter premieras. Tydligare uppföljning av miljökrav – inte bara krav vid avtalsskrivning, utan även regelbunden kontroll av leverantörernas faktiska utsläpp och åtgärder.

Citat företag i enkät – Värmland

” Vem kan betala för grönt stål om alla köper bilar tillverkade i Kina utan grönt stål?

Citat företag i enkät – Värmland

” Hur säljer vi in hållbarhet till ägare, ledning och kunder så att det finns en vilja att ta kostnaden? Alla vill vara hållbara men ingen vill ta kostnaden

Citat företag i enkät – Dalarna/Gävleborg

” Att minska utsläpp och minska uttag av ändliga resurser är en förutsättning för långsiktig stabilitet i leveranskedjor och på marknader. Det ger en långsiktig tillväxt genom mindre konflikter, mer hälsa och välmående, ett stabilare samhälle som kan erbjuda förutsättningar för vidare tillväxt, både rent ekonomiskt och på andra sätt.

Citat företag i enkät – Dalarna/Gävleborg

” Det viktigaste är att alla gör något och att inte tröskeln blir för hög för de som ska starta upp sitt hållbarhetsarbete.

Citat företag i enkät – Värmland

” Det behövs konkreta exempel på att det är lönsamt. Inspirerande talare från verkligheten.

Citat företag i enkät – Värmland

7

Cirkularitet och synen på tillväxt

51 procent av företagen anser att tillväxt kan förenas med minskade utsläpp och lägre resursuttag men bara

om rätt förutsättningar skapas. Endast 23 procent tror att det är möjligt med dagens villkor, vilket pekar på behov av nya styrmedel och ekonomiska incitament. Se Figur 9.

Fritextsvaren speglar en försiktig optimism. Företagen ser ökad resurseffektivitet, cirkulära lösningar och ett förändrat synsätt på tillväxt som vägar framåt.

Cirkulär ekonomi och återanvändning lyfts ofta som strategier, men många betonar att det inte räcker hela vägen, särskilt i materialintensiva branscher.

”Vi måste återvinna mer ur avfall i stället för utvinning av ändliga resurser.”

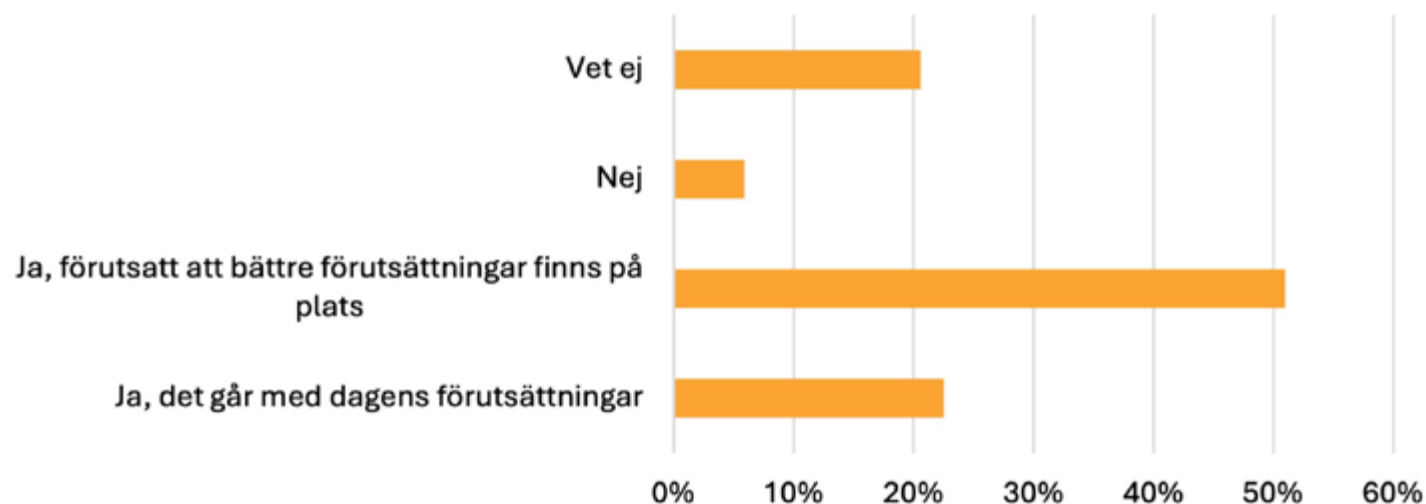
Citat företag i enkät – Värmland

I vissa branscher behövs fortfarande ny råvara, och flera företag efterlyser stöd för att förstå hur dagens materialflöden kan ställas om i praktiken.

Flertalet av företagen i Dalarna, Gävleborg och Värmland delar bilden av att hållbar tillväxt kräver förändrade konsumtionsmönster, bättre resurseffektivitet och tydliga styrmedel. Företagen i Mellansvenska fokuserar mer på marknadsdrivna lösningar och cirkularitetens begränsningar, medan Värmland oftare kopplar frågan till internationell konkurrenskraft

och globala spelregler. Sammantaget finns en gemensam kunskap om att hållbar tillväxt kräver förändring i synsätt, regelverk, affärsmodeller och konsumtionsmönster.

Kan tillväxt förenas med minskade utsläpp och resursuttag?

Figur 9: Företagens syn på möjligheten att förena tillväxt med minskade utsläpp och resursuttag.

” Samhället kan inte förvänta sig fortsatt tillväxt baserad på att alla ska kunna ha allt. Vi måste bli bättre på att hushålla med de resurser vi redan använder. [...] Traditionell tillväxt, som bygger på hög resursförbrukning, kommer fortsätta skapa stora problem – även om vi blir bättre på återvinning.

Citat företag i enkät – Dalarna/Gävleborg

HUR LÅNGT HAR DE STORA FÖRETAGEN KOMMIT I SITT HÅLLBARHETSARBETE?

Den andra delen av rapporten bygger på en genomgång av hållbarhetsredovisningar från 50 företag – de 25 största medlemsföretagen i respektive handelskammare. Urvalet omfattar både globala koncerner och regionala företag, vilket möjliggör en bred bild av hur långt näringslivet har kommit i sin rapportering och klimatstyrning.

De företag som granskats i Mellansvenska Handelskammarens område (Dalarna och Gävleborg) omfattar fler stora industrikoncerner och bolag med hög omsättning och många anställda jämfört med Värmland. I Värmland består urvalet främst av medelstora och regionalt förankrade företag, även om några större aktörer ingår. Sammantaget innebär det att underlaget från Mellansvenska generellt präglas av större företag än det från Värmland.

Syftet med analysen är att förstå hur väl företagen förbättrats sig för kommande rapporteringskrav och vilken ambitionsnivå som präglar deras klimatarbete. Vi har granskat om företagen har tydliga klimatmål med kvantifierad nivå och basår, om de redovisar sina utsläpp enligt GHG-protokollet, och om målen är kopplade till Science Based Targets initiative (SBTi). Vi har även tittat på om företagen genomfört en dubbel väsentlighetsbedömning enligt CSRD och i vilken mån detta redovisas öppet.

Företagens klimatmål

76 procent av de granskade företagen har klimatmål med både tidsram, kvantifierad ambitionsnivå och angivet basår, ofta 2019 eller 2020. Målen gäller vanligtvis den egna verksamheten samt energianvändningen (Scope 1 och 2 enligt GHG-protokollet), och många inkluderar även delar av värdekedjan (Scope 3), särskilt inom större koncerner. Målsår kring 2030 är vanligast. Vissa företag kopplar målen till Agenda 2030 eller resurseffektivisering, men det är fortfarande ovanligt att biologisk mångfald inkluderas i konkreta klimatmål.

Resultaten visar alltså att över 70 procent av företag tagit viktiga steg mot strukturerad klimatstyrning. Samtidigt varierar ambitionsnivån, särskilt i hur långt målen sträcker sig och i hur omfattande värdekedjans utsläpp inkluderas.

Science Based Targets

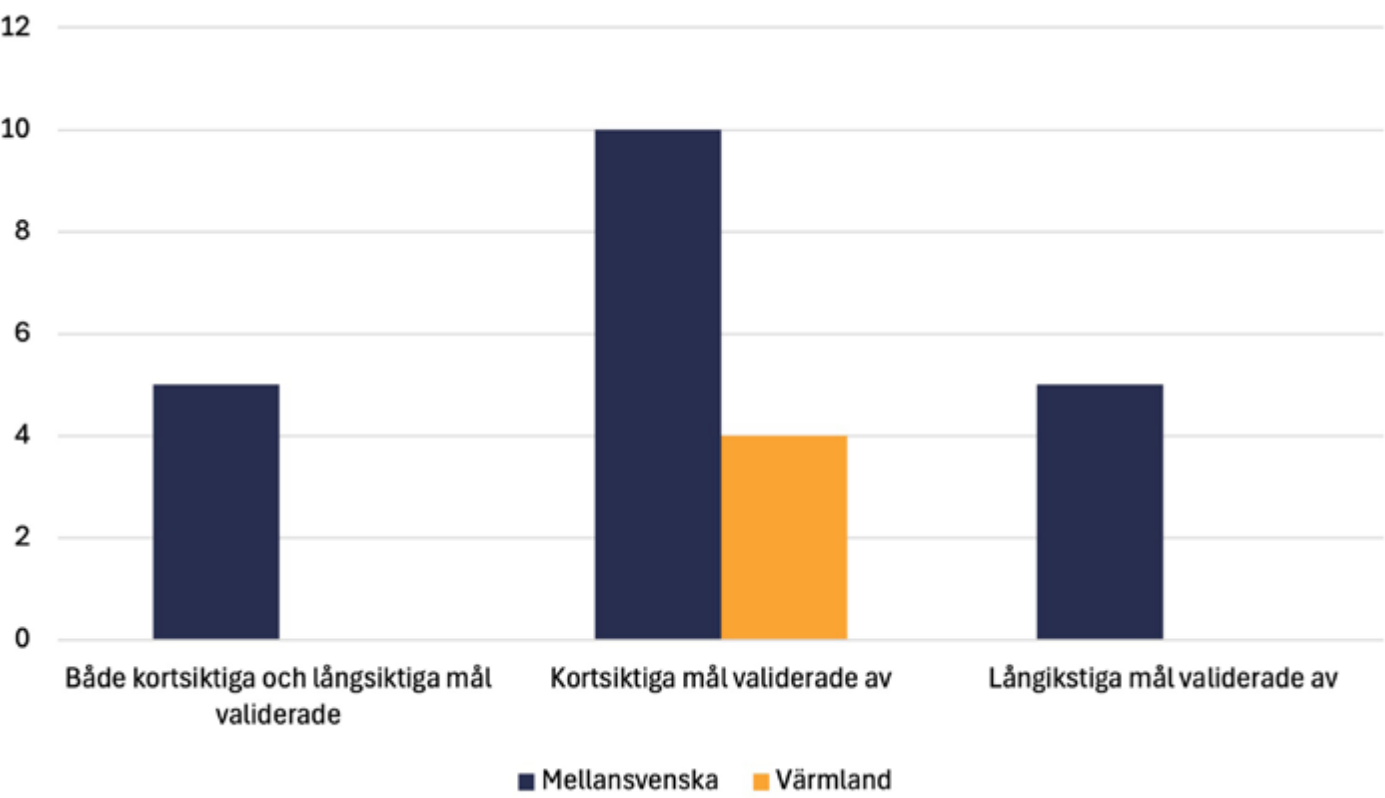
Trots att klimatmål är vanligt förekommande bland företagen är det fortfarande en begränsad andel som valt att tredjepartsvalidera sina mål enligt Science Based Targets initiative (SBTi). Av alla de granskade företagen har 28 procent kortsiktiga mål validerade, 10 procent har enbart långsiktiga mål validerade, och ytterligare 2 procent är i processen att få sina långsiktiga mål godkända.

Som Figur 10 visar är skillnaderna mellan regionerna tydliga. I Mellansvenska Handelskammarens område (Dalarna och Gävleborg) finns företag i alla tre kategorier – både kortsiktiga och långsiktiga mål, enbart kortsiktiga mål och enbart långsiktiga mål. I Värmland däremot finns inga företag med validerade långsiktiga mål, och endast fyra företag har godkända kortsiktiga mål. Detta innebär att de företag i Värmland som valt SBTi hittills har gjort det i mer begränsad omfattning.

Det är oftast större företag som har validerade mål, och i flera fall är målen satta på koncernnivå snarare än för det enskilda bolaget i regionen. Detta kan både spegla större resurser för klimatarbete och att rapporteringen i vissa fall sker centralt.

Jämfört med en tidigare undersökning av fyra handelskammare i Sydsverige ser vi att andelen företag med klimatmål validerade enligt Science Based Targets initiative (SBTi) ligger på en liknande nivå även i denna granskning. Ofta sätter företag validerade, vetenskapliga mål på grund av intressentkrav eller interna drivkrafter. Dessa verkar alltså vara samma oavsett var i Sverige företagen befinner sig.

Antal företag med mål validerade av SBTi

Figur 10: Antal validerade klimatmål av SBTi per handelskammare.

Rapportering enligt GHG-protokollet

Klimatmål kräver transparens i utsläppsredovisningen för att vara trovärdiga. GHG-protokollet är den ledande standarden för att beräkna växthusgasutsläpp och möjliggör uppföljning över tid samt jämförelser mellan företag. Det är därmed en viktig indikator på öppenhet i hållbarhetsarbetet. Majoriteten av företagen redovisar sina utsläpp enligt GHG-protokollet (74 procent). Se Tabell 2.

	Redovisar enligt GHG	Redovisar inte enligt GHG
Antal företag	37	14
Andel företag	74 procent	6 procent

Tabell 2: Andel och antal företag som rapporterar enligt GHG

Av andelen företag som rapporterar enligt GHG är det totalt 70 procent som rapporterar utsläpp i Scope 1, 68 procent för Scope 2 och 64 procent för Scope 3. Se Figur 11. Resultatet visar att rapporteringsgraden är relativt likartad mellan företagen i de två handelskamrarna. Värmland uppvisar dock en något högre rapporteringsgrad i samtliga Scope, med en skillnad på 5–10 procent. Detta tyder på att många företag har en bra struktur för klimatrapportering på plats men att det finns en viss variation i hur långt processen har kommit.

Jämfört med granskningen av företag i Sydsverige är det en något lägre andel som redovisar enligt GHG-protokollet i årets granskning av Värmland, Dalarna och Gävleborg (74 procent jämfört med 83 procent). Det tyder på att GHG-rapportering är etablerad, men att det finns regionala skillnader och potential för fler företag i Mellersta Sverige att ta steget. Antalet företag i urvalet skiljer sig mellan granskningarna, vilket kan påverka jämförbarheten.

Rapportering av utsläpp i värdekedjan – Scope 3

Bland företagen som inkluderar Scope 3 varierar omfattningen stort. Enligt GHG-protokollet finns 15 kategorier för utsläpp i värdekedjan, från inköpta varor till användning av sålda produkter. Det är dock inte obligatoriskt att redovisa alla 15, utan endast de kategorier som är relevanta för företagets verksamhet, men ju fler man redovisar desto transparentare blir ens klimatrapportering.

Den mest frekvent redovisade kategorin är inköpta varor och tjänster (Scope 3.1), vilket också brukar vara den största. Att redovisa denna kategori är därför viktigt. De flesta uppskattar sina utsläpp baserat på ekonomisk data, men ett växande antal företag samlar in faktiska utsläppsdata från sina leverantörer. Detta steg från schablonberäkningar till verkliga siffror innebär bättre datakvalitet och ger förbättrade möjligheter att arbeta strategiskt med klimatpåverkan i leverantörsledet.

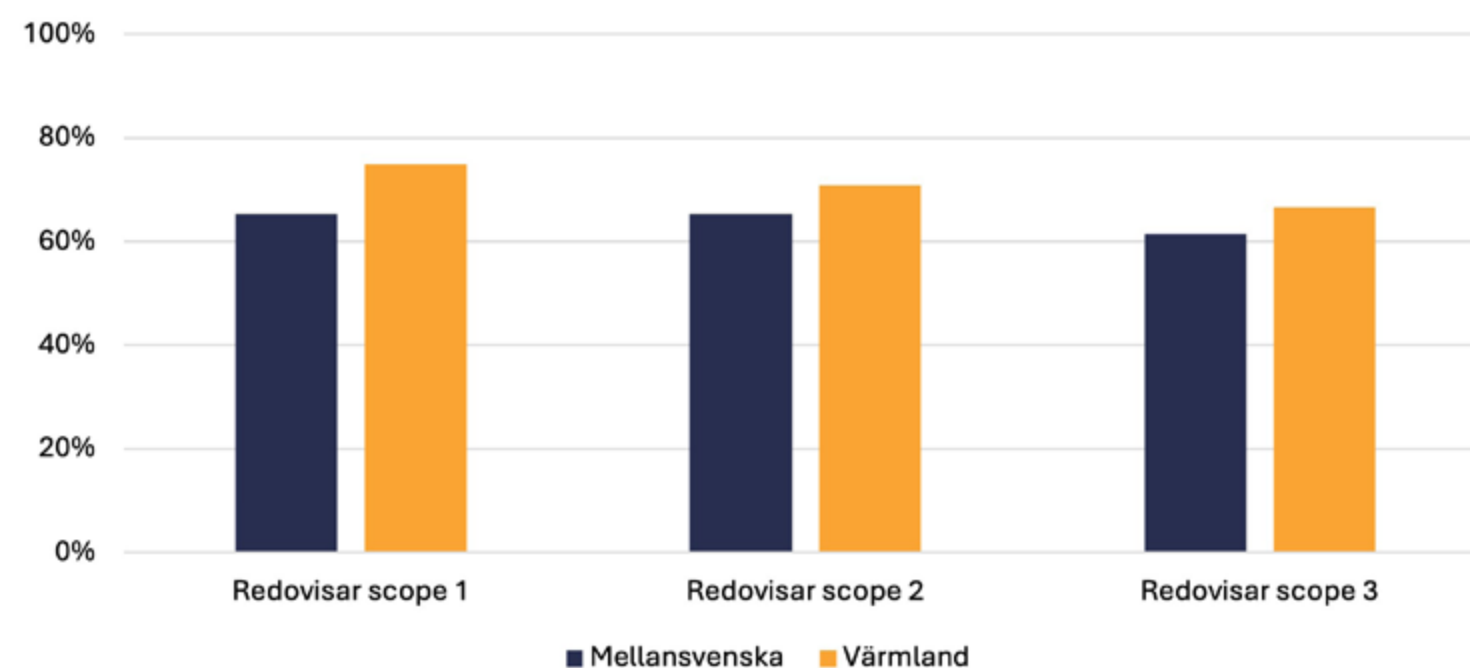
Figur 12 visar tydliga skillnader mellan Mellansvenska och Värmland när det gäller hur omfattande företagen rapporterar sina indirekta utsläpp (Scope 3).

I Värmland redovisar en betydligt större andel (29 procent) endast 1–3 Scope 3-kategorier, medan motsvarande andel i Mellansvenska är 8 procent. Värmland har också en högre andel företag som inte alls redovisar Scope 3 trots att de följer GHG-protokollet (13 procent jämfört med 8 procent).

Mellansvenska utmärker sig även med en större andel företag som redovisar ett brett spektrum av Scope 3-kategorier. Särskilt tydligt är det i spannet 10–12 kategorier, där 27 procent av företagen redovisar jämfört med endast 4 procent i Värmland.

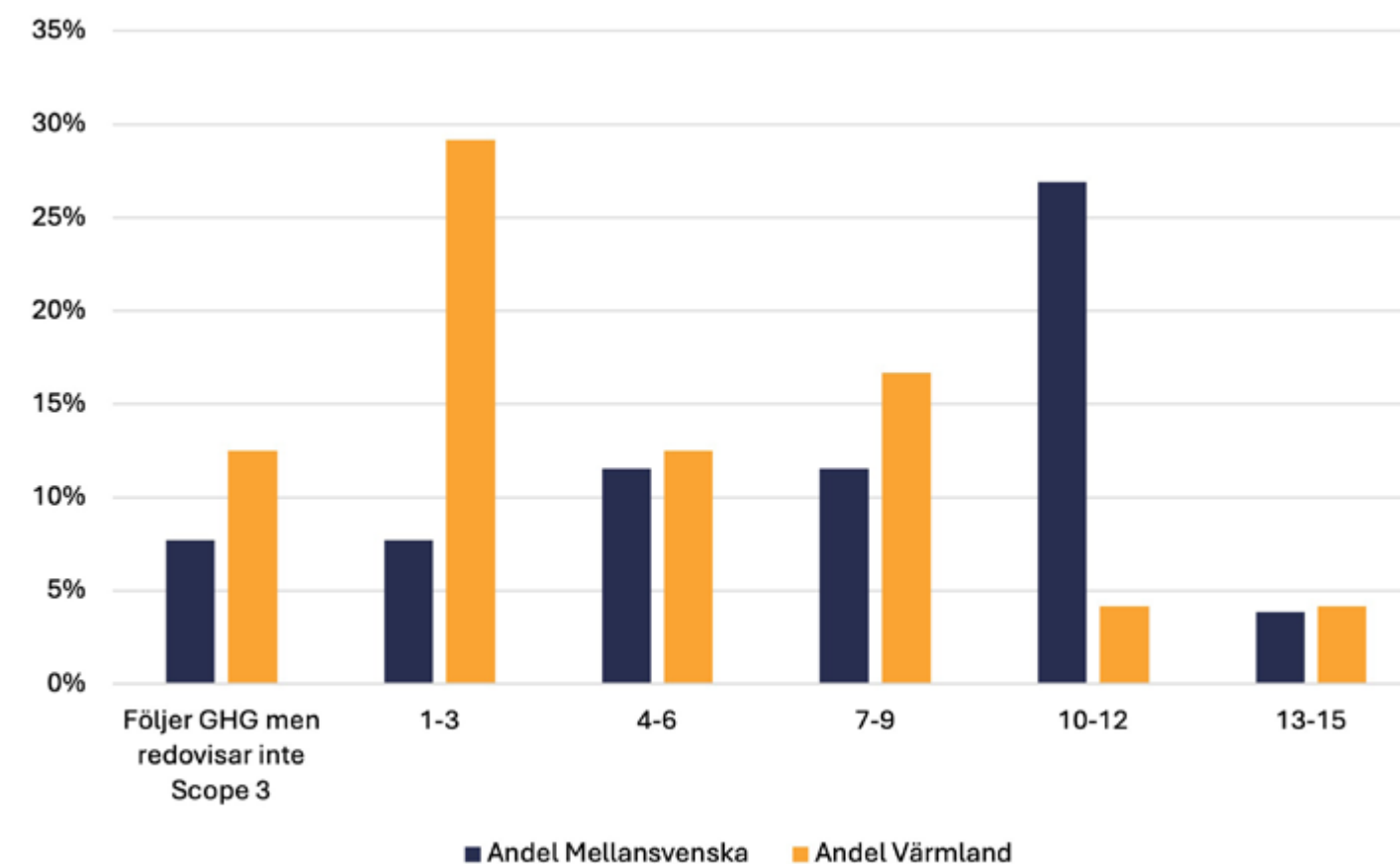
Skillnaderna kan bero på flera faktorer. Företagens förutsättningar varierar beroende på värdekedjornas komplexitet, tillgång till resurser för datainsamling och vilka krav som ställs från kunder och ägare. För vissa företag kan rapporteringen därför bli mer omfattande, medan andra fokuserar på de mest betydande utsläppskällorna eller helt enkelt inte har behov av att redovisa utsläppen i värdekedjan mer detaljerat.

Andel företag som redovisar utsläpp i respektive Scope

Figur 11. Andelen företag som redovisar utsläpp i respektive cope i Mellansvenska Handelskammaren och Handelskammaren Värmland. Procentsatsen ovanför staplarna motsvarar den totala andelen av de svarande företagen.

Andel företag som redovisar olika antal Scope 3-kategorier

Figur 12. Andel företag som redovisar olika Scope 3 kategorier för respektive handelskammare. Procentsatsen ovanför staplarna motsvarar den totala andelen av de svarande. Procenten är baserad på antalet som följer GHG, inte totala antalet företag vi har granskat.

CSRD och dubbel väsentlighetsbedömning

Granskningen av de 50 års- och hållbarhetsrapporterna visar att det finns skillnader mellan regionerna när det gäller om en dubbel väsentlighetsbedömning (DVB) har genomförts eller inte.

Inom Mellansvenska är det 7 företag som uppgett att de inte gjort en DVB, medan motsvarande siffra i Värmland är 8. En större andel företag i båda regionerna uppger att de har genomfört en DVB – 19 företag i Mellansvenska och 16 i Värmland. Av dessa har många företag valt att inkludera resultatet i sin hållbarhetsrapport: 15 i Mellansvenska samt 10 i Värmland.

En möjlig förklaring till skillnaderna är företagens storlek, branschtillhörighet och affärsförutsättningar. Eftersom DVB är en central del i CSRD kan en trolig förklaring vara att fler företag i Mellansvenska har varit rapporterings-skyldiga och därmed haft starkare incitament att både genomföra och redovisa sin DVB.

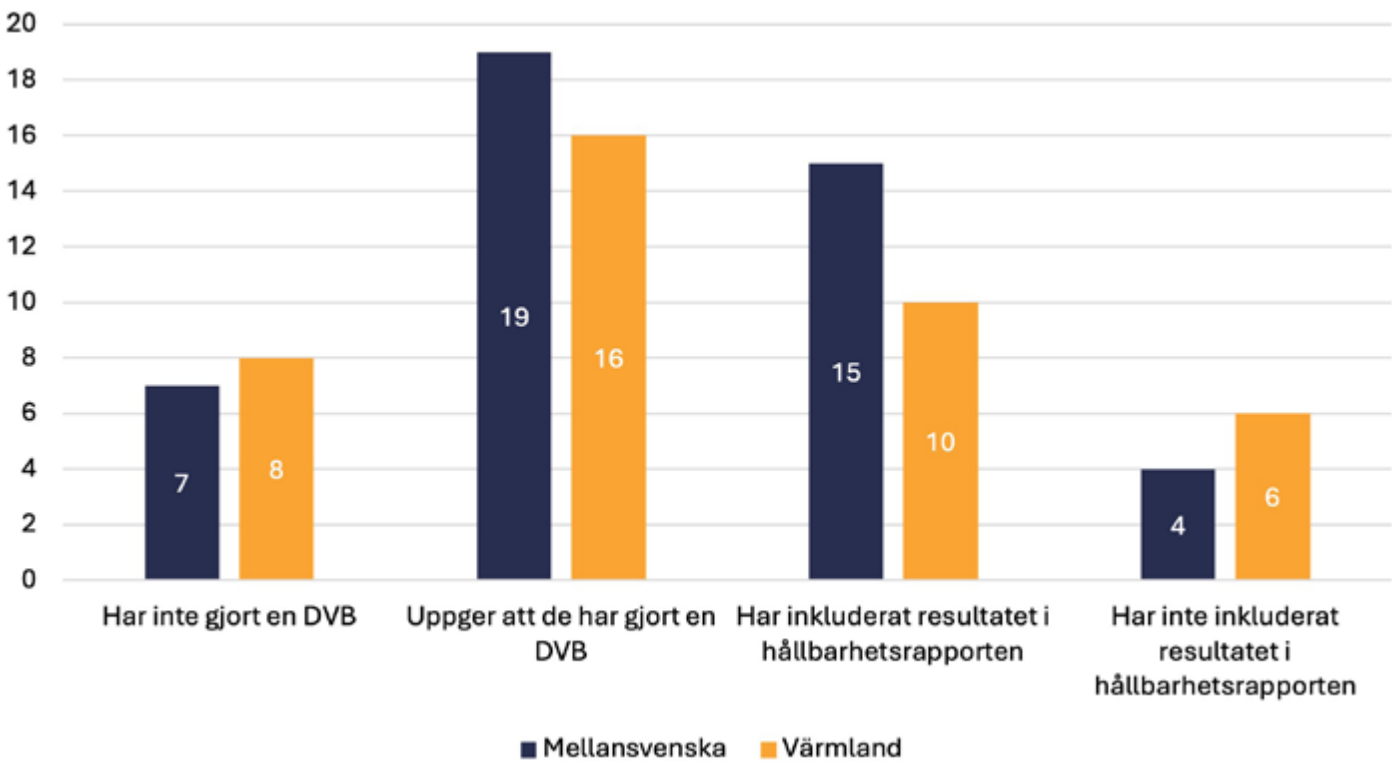
Samtidigt har förutsättningarna förändrats snabbt – efter Omnibusbeslutet kommer vissa företag troligen inte längre omfattas av rapporteringskravet. Det skapar viss

osäkerhet, men också en möjlighet att använda det redan utförda arbetet strategiskt.

Figur 14 visar att affärsetik, klimatförändringar, resurs-användning samt egen arbetsstyrka är de mest frekvent identifierade väsentliga områdena, vilket är rimligt. De flesta företag har påverkan inom dessa områden. Däremot är det relativt få företag som lyfter frågor kopplade till konsumenter, vattenresurser eller samhällspåverkan som väsentliga.

DVB är värdefull även utanför lagstyrd rapportering, då den ger ökad förståelse för företagets mest väsentliga håll-barhetsfrågor. Genom att identifiera påverkan och risker i hela värdekedjan – både finansiella och hållbarhets-relaterade – skapas ett användbart underlag för styrning, prioriteringar och kommunikation, oavsett rapporterings-krav. I enkätundersökningen lyfter flera företag problema-tiken med krånglig rapportering och önskar sig ett förenk-lat regelverk som är anpassat efter små och medelstora företag. Att identifiera nivån på rapportering så att den får ett tydligt strategiskt värde för företagen, utan att tynga dem med för mycket administration är viktigt i utform-ningen av lagstiftningen framåt.

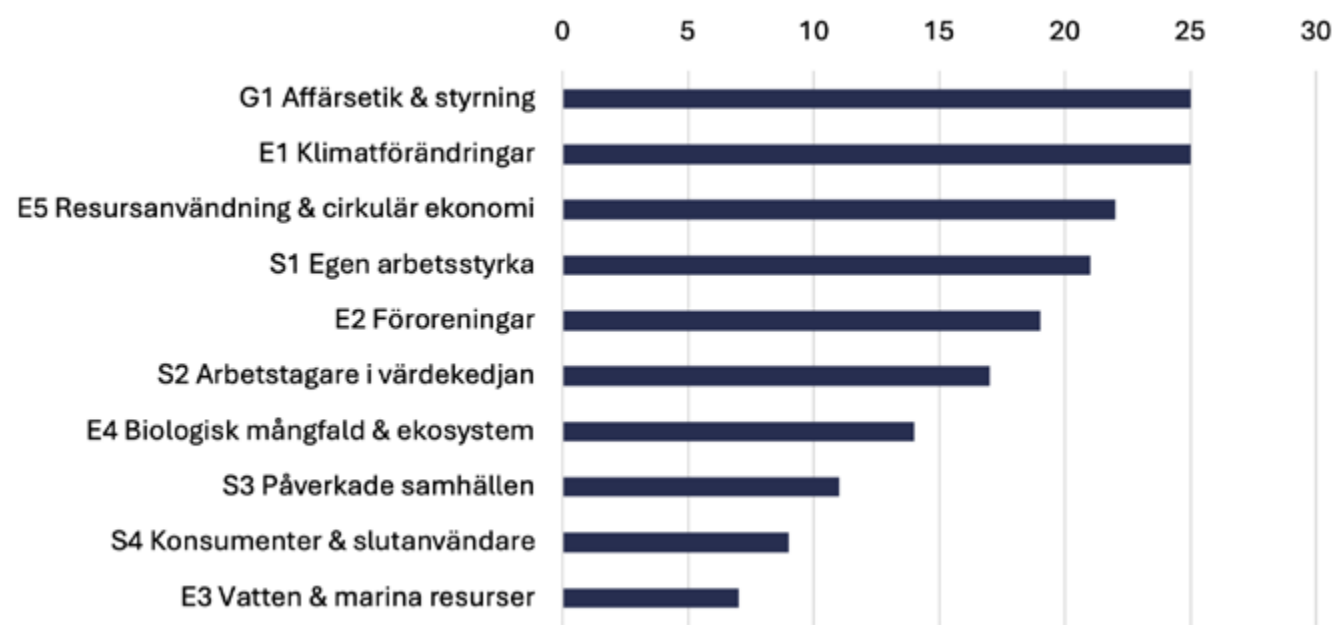
Antal företag som har gjort en dubbel väsentlighetsbedömning

Figur 13: Antal företag som genomfört dubbel väsentlighetsbedömning (DVB) fördelat per handelskammare.

Väsetliga områden enligt företagens dubbla väsentlighetsbedömning (DVB)

Figur 14: Områden som företagen lyfter som väsentliga i sin hållbarhetsrapport och dubbla väsentlighetsbedömning.

SAMMANFATTAT RESULTAT

Denna rapport visar att företagen i Värmland, Dalarna och Gävleborg tar viktiga steg i sitt hållbarhetsarbete. Allt fler företag sätter klimatmål som är både kvantifierade och tidsatta, och energieffektiviseringar är en av de vanligaste åtgärderna som redan genomförs. Intresset för cirkulära affärsmodeller och resurseffektivitet ökar, även om det fortfarande finns hinder för att gå från ambition till praktisk handling.

Flera företag har påbörjat förberedelser för de kommande kraven i CSRD, inte minst genom att genomföra dubbel väsentlighetsbedömning. Efter Omnibusbeslutet står det klart att vissa företag inte längre omfattas av CSRD, vilket skapar viss osäkerhet, men också möjlighet att använda analysen som ett strategiskt verktyg.

Kortsiktighet i politiska beslut och osäkerhet kring styrmedel för energi och transporter skapar tvekan inför nödvändiga investeringar. Många företag pekar också på att infrastrukturen, exempelvis elnät och transportlösningar, inte räcker till för att fullt ut stödja en snabb omställning. Bristande betalningsvilja från kunder och upphandlare är ett annat hinder som försvårar utvecklingen av hållbara produkter och tjänster.

Företagen i Värmland, Dalarna och Gävleborg uppvisar en genomgående samsyn i samtliga frågor som lyfts i rapporten. Även om vissa nyansskillnader finns så är den övergripande bilden att näringslivet i mellersta Sverige står

inför liknande utmaningar, hinder och möjligheter. Denna gemensamma grund ger stora möjligheter till samverkan mellan regionerna kring hur utmaningarna ska övervinnas och hur styrkor kan tas tillvara, både för att stärka konkurrenskraften och för att accelerera omställningen.

Sammanfattningsvis visar rapporten på en stark vilja och ökade insatser från näringslivet i regionerna. För att ta nästa steg behövs stabila och långsiktiga spelregler, bättre infrastruktur och en tydligare efterfrågan på hållbara lösningar från marknaden. De företag som lyckas koppla sitt hållbarhetsarbete till affärsutveckling, och som använder klimatdata och väsentlighetsanalyser aktivt i styrningen, står väl rustade inför framtidens krav och möjligheter.

Med ökad samverkan, tydligare spelregler och strategiskt arbete kan regionernas företag inte bara möta kommande krav, utan också stärka sin konkurrenskraft på en hållbar marknad.

MEDSKICK TILL FÖRETAGEN

- Fortsätt utveckla ert hållbarhetsarbete – det är vägen till både konkurrenskraft och framtidssäkring
- Vi på Handelskammaren vill vara den samlande kraften som stödjer, inspirerar och driver arbetet framåt tillsammans med er. Utifrån rapporten stärker vi vårt påverkansarbete och utvecklar vårt erbjudande så att det passar era utmaningar och möjligheter inom hållbarhet

MEDSKICK TILL POLITIKEN

- 1

Stabil politik
Företagen efterfrågar långsiktiga, blocköverskridande och förutsägbara politiska beslut som ger stabilitet och möjliggör investeringar i hållbar omställning
- 2

Utbyggd infrastruktur
Bristande infrastruktur, särskilt inom elnät, järnväg och laddlösningar, ses som ett konkret hinder för omställning och regional konkurrenskraft.
- 3

Tydlighet kring drivmedel
Företagen efterlyser en samlad och teknikneutral strategi för fossilfria drivmedel, eftersom osäkerhet kring framtida lösningar försvårar investeringar.
- 4

Trygg energiförsörjning
Tillgång till billig, stabil och rättvist prissatt el ses som avgörande för att industrin ska kunna elektrifieras och behålla sin konkurrensfördel.
- 5

Grön konkurrenskraft
Många företag vill leda omställningen men hindras av låg betalningsvilja från kunder, otillräckliga incitament och global konkurrens med lägre klimatkrav.

KONTAKT

Handelskammaren Värmland
info@handelskammarenvarmland.se

Mellansvenska Handelskammaren
chamber@mellansvenskahandelskammaren.se